N°. 100, A°. 1834.

MAANDAG DEN 15den DECEMBER.

SURINAAMSCHE COURANT.

GOUVERNEMENTS SECRETARIJ.

BURGERLIJKE STAND.

Den 11 December 1834.

Heden zijn in ondertrouw opgenomen: LOUIS MATHEUS FEIJ, Kanonier der tweede klasse bij het 1ste Bataljon 1ste Kompagnie Veldartillerie alhier, jongman, geboren te *Maastricht* en MARIA ANNETTA BERTLING, weduwe van wijlen den Kanonier der tweede klasse JACOB WILHELM WILMZEN, geboren te *Bremen* en beiden alhier woonachtig.

In kennisse van mij,

De Ambtenaar van den Burgerlijken Stand,

A. P. TIRION,

2de Commies.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

GROOT-BRITTANNIE.

LONDEN. Laatstleden Donderdag is te Canterburij de aangekondigde zamenkomst der protestanten van Kent en den vorigen Maandag eene soortgelijke vergadering te Cavan in Ierland gehouden. Op de eerste is voornamelijk de verklaring des Konings aan de bisschoppen en op de andere de maatregelen van het ministerie ten opzigte der kerk in Ierland het onderwerp der redevoeringen geweest.

Men heeft thans regtstreeks uit Nauplia berigten omtrent den opstand tegen de Grieksche regering. Te Karitene de geboorteplaats van Kolokotroni is de beweging begonnen. De neven van Paplutas en van Kolokotroni staan aan het hoofd daarvan. Deze oproerlingen hebben ten laatste het masker geheel afgeworpen, niet meer van eene verandering der regering gesproken, maar openlijk gezegd, dat zij den Koning wilden onttroonen. In Arkadie schijnen zij, over het algemeen weinig aanhang onder het volk gevonden, maar in Messenie daarentegen nog al velen verleid te hebben. Opmerkelijk is het, dat deze partij thans op eene constitutie aandringt en beweert, dat de regten, bij het Londensche protocol aan de natie toegezegd, niet zijn tot stand gekomen; terwijl zij zich vroeger tegen de zoogenaamde constitutionnelen verzet heeft. De constitutionnele partij, zoo schrijft men uit Nauplia, is der regering getrouw, daar zij zich overeend heeft, dat, in de tegenwoordige tijden en omstandigheden, eene constitutie het jammerlijkste geschenk zou wezen, dat men aan de Grieksche natie zou kunnen geven. De Grieksche regering heeft dadelijk maatregelen genomen om den opstand te dempen. Bij gebrek aan genoegzame geregelde krijgsmagt, heeft men ook een troep Palikaren en de Mainoten, die aan de regering getrouw bleven, tegen de opstandelingen laten optrekken. Men beschouwt het echter niet als wenschelijk, dat de regering van dit middel gebruik heeft moeten maken. Te Nauplia zijn eenige personen, die als voorstanders of bevorderaars van den opstand aangezien werden, in hechtenis genomen, onder anderen, zoo als men meldt, de Kolonel Kalergis, die onlangs uit Rusland was teruggekeerd.

In de Noord-Amerikaansche dagbladen leest men het volgende artikel, wegens de tegenwoordige gesteldheid der regering in Mexiko:

De President van de Republiek Mexiko, die eertijds een liberaal en vijand der priesters was, is tot de partij zijner vorige vijanden overgegaan en heeft den oorlog aan de liberalen verklaard, om dat zij de kerk van hare regten en vrijheden beroofd hebben. De oorlog tusschen de priesterpartij en de kongresgezinden, schijnt een der bloedigste te zullen worden, die Mexiko nog ondervonden heeft, doch de liberalen hebben tot heden toe bijna overal de nederlaag geleden, en de priesters maken het schrikkelijkste misbruik van hunne overwinningen. Zij zetten de kroon op de woorden van den befaamden de Potter, die eene hoofdrol in de belgische revolutie gespeeld en in 1826 verklaard heeft, dat het niet de ruwheid der tijden was die de bloed bruiloft, de dragonders, en de brandstapels der inkwisitie heeft opgerigt, maar het is de geest van de roomsche kerk, die ten allen tijden deze gruwelen zal hernieuwen, wanneer zij de magt in handen heeft, en die alleen uit onmagt met gematigdheid handelt.

De *New York Enquirer*, die verslag geeft van dezen bloedigen burger oorlog laat hierop deze aanmerking volgen. De roomsche kerkleer mag zeer nuttig zijn om zielen voor den hemel te winnen, doch op aarde sticht zij al buitengewoon veel jammer en ellenden, waarvan het ongelukkige Mexiko thans de bewijzen oplevert.

De President Santa Anna legt een der hatelijkste karaktertrekken aan den dag, die in den mensch kunnen gevonden worden. Hij vraagt zich zelven niet af: wat moet ik doen om deze burger onlusten te stuiten en om volgens pligt en geweten te handelen? maar wel: wat moet ik doen om aan het roer van den staat te blijven, of zelfs om mijne magt nog meer te bevestigen? Het antwoord is: werp U in de armen der geestelijkheid, verklaart het kongres voor Votairianen en jaagt hen uit een; hierdoor blijft gij niet alleen het presidentschap behouden, maar verkrijgt zelve eene absolute magt, terwijl gij het wetgevend ligchaam ontbindt.

Santa Anna gedraagt zich als eenige dorppastoors ten tijde der kerkhervorming zich gedragen hebben. Deze werden beurtelings protestantsch of katolijk, naar mate hunne gemeenten zich lieten overhalen tot de protestantsche of katolijke kerk. »Het kan ons niet schelen," dachten zij, »of onze gemeente roomsch of protestantsch is, zoo wij maar onze posten blijven behouden."

Generaal Santa Anna zal van de kerkelijke en aristeciatische partij 's maandelijks de som van p. st. 80,000 genieten, om den tegenwoordigen oorlog tegen de revolutionairen van 1832 te ondersteunen.

De eenige plaats, welke de wapens heeft opgevat en zich heeft verzet tegen de vernietiging van de wetgevende magt, door Santa Anna, was Puebla; echter hare pogingen waren te zwak, en in de eerste veldslag, welke is geleverd geworden, heeft zij het onderspit gedolven.

Dus is de twintigjarige, met veel bloeds en groot verlies van leven en schatten verkregene onafhankelijkheid der Mexikanen, door de kuiperijen der geestelijkheid en aristokraten vernietigd en een nieuw en ruim veld voor den burger oorlog geopend. Hoe wijzelijk en voorzigtiglijk hebben de Venezolianen niet gehandeld, door de priesterlijke magt, krachtdadiglijk en ten eerste te fnuiken!

MENGELINGEN.

VERSCHILLENDE GEVOELENS DER OUDEN OMTRENT DE INRIGTING VAN HET WERELDSTELSEL EN DE GEDAANTE DER AARDE.

De beschouwing der ouden van het Wereldstelsel, dat de Aarde namelijk zich in het middelpunt bevindt, en de hemel met de zon, maan en sterren, zich onophoudelijk rondom haar beweegt, moest natuurlijkerwijze slechts zoo lang als de eenige ware gelden, als men maar den schijn oordeelde, en de kennis van de gestalte en grootheid des aardbols nog zeer valsch en gebrekkig was. Zoodra men daarentegen aanving, juistere begrippen wegens den aardbol, en gissingen nopens den waarschijnlijken afstand der hemelligchamen van de aarde te maken, of wel nieuwe ontdekkingen deed van de wetten der beweging, moest men ook aan de juistheid der vroegere beschouwing beginnen te twijfelen.

De wijzen der oudheid zochten alle mogelijke gestalten aan de aarde toe te schrijven. De Chaldeërs verbeelden zich haar als eene vlakke, uitgebreide, drijvende boot; ja zelfs onder de Grieksche wijsgeeren vond men nog aanhangers en openlijke leeraars dezer meening. Het klein gedeelte van hare oppervlakte, dat toenmaals onbekend en onbewoond was, begunstigde gewis menigerlei zonderlinge voorstellingen van dezen aard. Ten tijde van Homerus en nog vele eeuwen daarna, beschouwde men de aarde als eene ronde, onbewegelijke schijf, omtrent in den vorm van een tafelbord of schotel, welke van rondom door den oceaan omgeven werd. Deze oceaan was echter niet onze tegenwoordige wereldzee, maar men verstond daaronder eenen grooten stroom, zonder begin of einde, die rustig en gelijkvormig voortvloeide en altijd weder tot zichzelven terug keerde. Eerst latere dichters leenden denzelven eene bron aan het westelijk einde der aarde, en deden een deel van deszelfs water, almede aan hetzelfde einde, onder den naam van hel en helrivier (Tartarus, Styx) derwaarts henenvloeijen. De laatste was een ruim gewelf binnen in deze aardschijf, tot woonplaats der zielen of schimmen bestemd. De middelruimte der oppervlakte was zeer diep en werd door de Middelzee op den Pontus ingenomen. Rondom deze lagen de verschillende, toen bekende landen des aardbodems en rivieren en stroomen stortten zich in dezelve. Ter verhoeding, dat het water van den oceaan niet in de schijf zoude inbreken, werd zij met een' hoogen rand bergketen omgeven. Boven de aardschijf was het hemelgewelf bij wijze van tent uitgespannen, en rustte op haren rand. De ruimte tusschen het hemelgewelf en de aarde was met æther en lucht vervuld. Zon, maan en sterren waren Godheden of vergode helden, die dagelijks uit den Oceaan, aan de oostzijde der aardschijf, omhoog gestegen, zich boogswijze op het hemelgewelf voortbewogen, alsdan wederom aan de westzijde in den oceaan nederdaalden, en nu aan de noordzijde weder naar het oosten keerden, om denzelfden loopkring te hervatten. Het middelgedeelte der aardschijf werd door het Grieksch gebergte, den Olimpus, ingenomen, op welks top de hooge Goden hunne woonstede hielden, en van waar zij somwijlen tot

de menschen nederdaalden. Nog latere voorstellingen verplaatsten den Olimpus boven het hemelgewelf, in welks midden zich eene wijde opening bevond, door welke de Goden op de aardschijf konden nederzien. Nog later zelfs, nadat de kennis der aarde door reizen en scheepvaart aanmerkelijk was uitgebreid, behield men nog deze beperkte wijze van voorstelling. Destijds beschouwde men de eilanden der Atlantische Zee als liggende buiten den aardkreits, en de grootere afgelegene eilanden van Brittannie en Taprobane (het tegenwoordige Ceilon) werden door sommigen als bijzondere wereld-eilanden aan gene zijde van den Oceaan beschouwd, zoodat de zon zich aan deze zijde van dezelve bewoog. De Aethiopiers, die nabij den op- en ondergang der zon woonden, werden als half verbrand voorgesteld.

Thales een der zoogenoemde zeven wijzen van Griekenland, leerde het eerst de kogelvormigheid des hemels, welke de aarde, even als de schaal van het einden dooijer, in zich besloot. Volgens hem, was de onderste helft van den hollen bol met eenen verbazend grooten stroom gevuld, waarop de ronde schijf met het schuimenrijk van binnen, en welligt ook met de onderaardsche strafplaats (Tartarus) zwom. Het water, door den last der aarde gedrukt, zwol om den rand van den aardkreits als wereldzee naar boven, in de plaats van den voormaligen Oceaan, en schonk water aan alle stroomen. De zon en ander gesternte dompelden zich bij den ondergang in deze zee, en zwommen op dezelve om den noordelijken rand der aarde tot op het punt van weder-opgang. Anaximander, leerling van Thales, stelde zich de aarde voor als eene zuil met platte oppervlakte, zonder echter die door het water te doen dragen, maar deed haar midden in den bol zweven, zoodat zij overal van daar even ver verwijderd was. Verder leerde hij, dat de zon een vurige kloot, grooter dan de aarde was, en dat de maan haar licht van dezelve ontving. Ook vervaardigde hij reeds landkaarten, hemelgloben en zonnewijzers. Anaximenes vergeleek de aarde met een rond tafelblad, dat door zijne breedte den ondersten dikken dampkring in den bol zamendrukte, en daardoor de aardbevingen veroorzaakte. Anaxagoras was van hetzelfde begrip. — Volgens hem, hadden zich de sterren van den aanvang af in het hemelgewelf evenredig aan den horizon rondgedraaid, zoo dat de pool vlak tegenover de aarde (in het top- of kruinpunt) stond. Eerst in latere tijd hadden zij eene schuinsche rigting bekomen. Nog anderen, zoo als Leucippus, stelden de aarde voor als een plat, van beneden gewelfd ligchaam.

Pythagoras zou de leer van het bolvormige der aarde het eerst hebben voorgedragen. Sommige zijner leerlingen ten minste waren van deze meening en volmaakten haar verder. Ook dezelfde Pythagorische school leerde, dat de zon en andere wereldligchamen bolvormig waren. Reeds sprak men toen van bewoners der tegenovergestelde zijde van den bol (tegenvoeters), en leerde een omdraaijen der aarde om hare as, waardoor de verschijning van den zich omdraaijenden hemel werd voortgebragt. Aristarchus van Samos waagde eindelijk de stelling, dat de zon stilstaat en de aarde zich rondom haar beweegt.

Deze nieuwe leer, echter, vond weinige aanhangers. Men spotte niet weinig met deze zonderlinge tegenvoeters, die de voeten boven en de hoofden onder hadden, als de vliegen, die aan den zolder eener kamer rond loopen. In het algemeen bleef de menigte bij de oude voorstelling eener schijnvormige vlakte, en ofschoon in latere tijden het kogelvormige der aarde niet zoo regtstreeks bestreden werd, zoo wilde men echter de beweging der aarde om hare as of althans om de zon niet toegeven. Men bleef bij voortduring bij het gevoelen, dat de zon met de sterren om de aarde ronddraaide. Met schepen in den Oceaan varen, was hetzelfde als buiten de wereld gaan.

(Curaçaosche Courant.)

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN.

Den 8 dezer, de Zweedsche Schoener *Harriet*, Kapt. P. D. CORBIERRE, van *Martinique*.

Den 10, de Noord-Amerik. Brik *Fame*, Kapt. F. NICKERSON, van *Wilmington*.

Den 12, het Schip *Anna en Louisa*, Kapt. J. K. DE JONG, Passagiers: de Heeren H. HEUSGES, F. WITTE en A. J. POSNANKI.

Den 13, het Schip *de Zwaan*, Kapt. C. J. VAN DRIESTEN. — Beiden van *Amsterdam*.

UITGEKLAARD.

Den 10 dezer, de Engelsche Schoener *Perseverance*, Kapt. L. C. DE WIT, naar *Demerarij*; lading: 700 kelders Jenever.

UITGEZEILD.

Den 14 dezer, Z. M. Oorlogs-Korvet *PALLAS*, Kapt. Luit. ter Zee D. BUIJS; naar *Curaçao* over de Eilanden *St. Eustatius* en *St. Martin*.

Gedrukt te *Paramaribo* bij de Erven J. BRINK.